

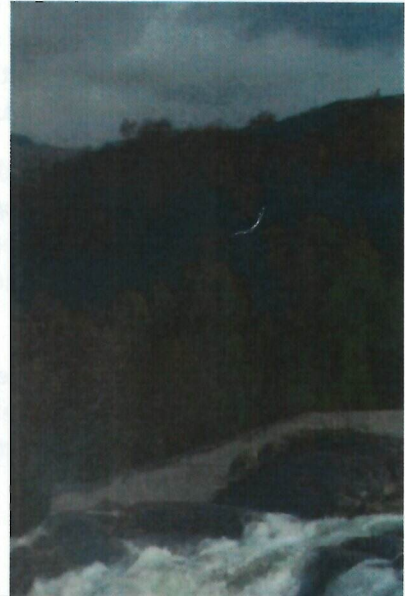

Sirdal kommune
Kraftfull, nær og nyskapande

REVISJON AV KONSESJONSVILKÅR

Avtale mellom Sira-Kvina kraftselskap og
Sirdal kommune

31.08.2016

1. Innledning

Den formelle fremgangsmåten i en revisjonsprosess er at kommunene eller andre berørte parter fremmer krav om revisjon. NVE kan på vegne av OED åpne for revisjon etter 30 år, eller i Sira-Kvina sitt tilfelle etter 50 år (det vil si 2013). Deretter beskriver kraftselskapet virkninger av reguleringene gjennom et såkalt revisjonsdokument som blir et høringsdokument for kommunene og danner grunnlagt for behandling i NVE og senere OED. Prosessen legger i liten grad opp til en dialog mellom partene. Det er heller ikke klart definerte krav om kunnskapsinnhenting og utredning av muligheter for å vinne inn nytt vann for å kunne utvide handlingsrommet for miljøforbedringer.

Dette har det vært ønskelig å gjøre noe med i revisjonen av Sira-Kvina konsesjonen. Gjennom flere år med kunnskapsinnhenting og dialog med blant annet kommunen, grendelag og Fagråd i Sira har mål og tiltak nå blitt konkretisert. Den foreliggende frivillige avtalen viser at det er oppnådd enighet om mange sentrale temaer. Partene håper at dette vil bidra til at revisjonssaken går betydelig raskere enn tidligere saker.

Avtaledokumentet er forhandlet fram av representanter for Sirdal kommune og Sira-Kvina kraftselskap med bistand fra sekretariatet i LVK og advokatfirmaet Thommesen. Det endelige avtaledokumentet er imidlertid utarbeidet i et samarbeid mellom kommunen og Sira-Kvina kraftselskap.

2. Kort om hva som er skjedd i revisjonssaken

Sirdal og Kvinesdal kommuner sendte allerede i 2010 krav til NVE om åpning av revisjon. Kravdokumentet ble utarbeidet av kommunene på vegne av berørte parter og har vært et viktig for å definere problemstillinger og muligheter for miljøforbedringer. I arbeidet med å følge opp kravene i dokumentet har Sira-Kvina kraftselskap har hatt en tett dialog med Sirdal kommune, fylkesmannen, Fagråd for Sira, samt et eget kontaktutvalg bestående av representanter for kommuneledelsen og Sira-Kvina. Målsettingen med kravdokumentet var å få et grunnlag for å åpne revisjonen, og har derfor ikke vært oppfattet som uttømmende. Det har derfor aldri vært satt noen frister for innspill. Nye innspill og krav har derfor blitt fremmet gjennom hele perioden. Disse er også tatt inn i vurderingen av aktuelle tiltak i dette avtaledokumentet.

Sira-Kvina utarbeidet et forslag til avtaledokument som ble presentert for kommunene, fylkesmannen og fylkeskommunen i januar 2015. I løpet av 2015 ble det holdt flere møter mellom alle partene for å avklare den videre prosessen. NVE deltok også på ett av disse møtene og de var positive til tilnærmingen med frivillig avtale. Budskapet var at en avtale, der viktige spørsmål er avklart, kan framskynde revisjonsprosessen. Før jul 2015 arrangerte kommunen et folkemøte og la samtidig avtaleutkastet ut på offentlig høring. Forslag til endelig avtale ble lagt fram til godkjenning i eierstyret i Sira-Kvina og kommunestyret i Sirdal i juni 2016.

3. Miljødesignprosjektet

For å skaffe til veie kunnskap startet Sira-Kvina kraftselskap, i dialog med vertskommunene og andre interessenter, et eget miljødesignprosjekt i Siravassdraget i 2012, etter mal utviklet gjennom miljødesignprosjektet i Kvina. Utgangspunktet for kraftselskapet var en målsetning om å forbedre vassdragsmiljøet i vassdraget, men samtidig ivareta produksjon av vannkraft med en utbygging av ny vannkraft gjennom O/U-prosjekt. Rent metodisk handler miljødesign om å stille en diagnose for

et vassdragsavsnitt, for dertil å fremskaffe ny kunnskap om de flaskehalsar som begrensar funksjonen, og til slutt designe de rette og kostnadseffektive tiltakene for å nå ønskede målsetningar.

På grunnlag av dialogen med kommunen, andre brukere av vassdraget og forskningsmiljøene kunne kraftselskapet definere funksjonsmål for ulike vassdragsavsnitt. Dertil har en kunnet designe og prioritere tiltak i forhold til kostnadseffektivitet og måloppnåelse. Gjennom funksjonsmålene sikrer en at tiltak er designet for å nå en bestemt målsetning.

Kapittel 6 skisserer funksjonsmål med tilhørende tiltak i Siravassdraget.

4. Gjennomførte tiltak

En rekke tiltak er gjennomført. Dette dreier seg bl.a. om ombygging av terskler for bedre oppvandring av fisk og fjerning av problemvegetasjon. I tillegg er det gjennomført en rekke FoU-arbeider som angir konkrete tiltaksforslag. De viktigste rapportene fra Siravassdraget er:

- Kompenserende tiltak for utøvelse av friluftsliv i Siravassdraget. Sira-Kvina 2014 (vedlegg V12).
- Laksen tilbake til Sira og Moisaåna? Vandringsutfordringer og produksjonspotensial. SINTEF Rapport 2014 (vedlegg V13).
- Status for ål i Siravassdraget. NINA rapport 974 - 2014 (vedlegg V14).
- Problemvegetasjon i Siravassdraget. Sira-Kvina 2013 (vedlegg V15).
- Vegetasjonsrydding i flomsone i Siravassdraget. Sira-Kvina 2014 (vedlegg V16)
- Sedimentsituasjonen i terskelbassenger i Siravassdraget – Problematikk, tilstand og tiltak. Terrateknikk nr. 23 - 2013 (vedlegg V17).
- Skjøtselsplan for tipper (vedlegg V18)

5. Planforutsetningar

Partene er enige om mål og tiltak i avtaledokumentet.

En forutsetning for gjennomføring av enkelte tiltak fra Sira-Kvinas side er at det oppnås konsesjon og at Sira-Kvinas eierstyre fatter investeringsbeslutning. Hvilke tiltak dette gjelder er angitt under det enkelte tiltak. Sira-Kvina vil vurdere alle investeringene i opprustnings- og utvidelsesprosjekt (Storå kraftverk og Melrak overføringen) på individuelt og selvstendig grunnlag.

Partene er enige om at lokalkunnskap og nærhet til de store kraftanleggene i Sirdal er viktige forutsetningar for planlegging og gjennomføring av tiltak ved krise- og beredskapshendelser, eksempelvis skadeflom, utfall av strømforsyning o.l. Partene er vidare enige om at lokal tilstedeværelse av ledelse og sentrale funksjoner i Sira-Kvina kraftselskap på Tonstad er avgjørende for god samfunnsikkerhet både i Sirdal og omliggende kommuner.

Tiltakene som er beskrevet i denne avtalen tar hensyn til at regulantens mulighet til å dempe flom ikke skal svekkes. Sira-Kvina kraftselskap skal manøvrere reguleringsanleggene slik at en i størst mulig grad unngår skadeflom i Siravassdraget.

Dersom NVE/OED vedtar magasinrestriksjoner, eller stiller vilkår om vesentlig større slipp av minstevannføring i Sira (målt ved Rekevik) enn avtalt, kan det gi grunnlag for reforhandling av følgende punkter:

- Opprensning av sedimenter
- Kompenserende tiltak friluftsliv Sirdal kommune

En forutsetning er at magasinrestriksjoner eller økt vannføring i vesentlig grad bidrar til forbedring av funksjonsmålet for strekningen mellom Handeland og Tonstad.

Denne avtalen påvirker ikke Sirdal kommune sin fulle frihet til å komme med kommentarer og merknader i forbindelse med høringen av revisjonssaken eller nye konsesjonssaker. Avtalen begrenser ikke kommunens myndighet og rettigheter etter plan- og bygningsloven eller andre offentligrettslige regler.

5.2 Funksjonsmål og tiltak fordelt på vassdragsavsnitt

I dette kapitlet er de konkrete funksjonsmålene definert for avgrensede vassdragsavsnitt, og dertil designet tiltak for å nå målsetningene. Funksjonsmålene er knyttet både til økologisk funksjon, og til funksjon for friluftsliv og landskapsopplevelse. Framgangsmåten følger «*Håndbok for miljødesign i regulerte laksevassdrag*» (NINA temahefte 52), jf. kapittel 1.1.

Reguleringsområdet er delt inn i følgende vassdragsavsnitt:

1. *Fjellområder med flerårsmagasin i øvre deler av Kvinavassdraget og Siravassdraget*
2. *Siravassdraget hovedvassdrag med sidevassdrag unntatt anadrom sone*
3. *Siravassdraget anadrom del*

5.3 Fjellområder med flerårsmagasin i øvre deler av Kvinavassdraget og Siravassdraget

Funksjonsmål for vassdragsavsnitt:

Ivareta villreinstamme i Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane. Bidra til økt kunnskapsgrunnlag gjennom FoU i samarbeid med forvaltningen. Etablere reproduksjonsdyktige fiskebestander i regulerte vassdrag.

Hovedutfordringer: Etablering av de store magasinene har redusert tilgjengeligheten til beiteområdene for villreinen. Etablering av anleggsveier har åpnet opp fjellområdene for økt ferdsel. Regulering har redusert gytemuligheter for innlandsfisk.

1. Videreføre FoU aktivitet knyttet til villrein og rype i fjellområdene.
 - 1b Vurdere avbøtende tiltak gjennom konsesjonen i samsvar med anbefalingene i RenRein prosjektet. Krav om tiltak skjer med hjemmel i standard naturforvaltningsvilkår.
 2. Bidrar med finansiering av tematisert utstilling på Sirdal Fjellmuseum knyttet til formidling av vannkraft-vern-klima etter nærmere prosjektplan. En forutsetning for dette tiltaket er at det oppnås konsesjon på bygging av Storå kraftverk uten vesentlige avvik fra søknad og investeringsbeslutning i eierstyret.

3. Friluftslivstiltak som kompenserende tiltak for redusert mulighet for utøving av friluftsliv i SVR, tilsvarende 2 mill. NOK, fordelt på 5 år etter nærmere plan og prioritering. Sira-Kvina utarbeider plan i samarbeid med SVR.

Tabell 1. Oversikt over tiltak som skal gjennomføres iht. avtale. Kostnader er indikativ.

Tiltak	Nytteverdi	Anslått kostnad	Byggetidspunkt
1. FoU villrein	Høy nytteverdi	2 mill.	2015-
1b. Avbøtende tiltak villrein		Forholdsmessig andel av tiltakene som foreslås i GPS-prosjektet.	2018-
2. Tematisert installasjon Sirdal Fjellmuseum	Høy nytteverdi i tilknytning til utbygging i Storå	Delfinansiering av prosjekt ca. 2 mill.	Avhenger av andre aktører
3. Kompenserende tiltak friluftsliv i SVR	Svært høy nytteverdi	2 mill.	2017-2022
4. Felles forskningsprosjekt rype	Høy nytteverdi	Forholdsmessig andel avhengig av FoU-prosjekt.	2017-
4.b Avbøtende tiltak rype		Forholdsmessig andel.	
Totalt		6 mill. + avbøtende tiltak for villrein og ryper.	2015-2020

5.4 Siravassdraget: Hovedvassdrag med sidevassdrag unntatt anadrom sone

Funksjonsmål for vassdragsavsnittet:

Bedre de økologiske forhold i terskelbasseng og redusere begroing og sedimentering i vassdraget. Legge til rette for økt utøving av friluftsliv i vassdraget.

Hovedutfordringer er knyttet til sedimentering og begroing på strekninger med terskler. Enkelte sidevassdrag til Sira har et redusert landskapsbilde pga lite vannføring sommerstid. Tiltakene i punkt 3-6 nedenfor må sees i sammenheng, og det må lages en helhetlig plan for gjennomføring. Denne gjennomgås årlig av partene i fellesskap innen 1. oktober for det påfølgende budsjettår.

1. Under forutsetning om at Sira-Kvina kraftselskap får konsesjon, skal det bygges en reguleringsdam på Ytre Skreåvatn for minstevannføring i Skreå, og strekning i Sira fra Omlid til Sirdalsvatn. Konsesjon for tiltak gitt 13.10.1989 må fornyes. Krav til minimumsvannføring målt Rekevik i Sira: 2 m³/s i perioden 1. juni - 31. august og 1 m³/s i perioden 1. september – 31. mai. Sira-Kvina kraftselskap skal sende konsesjonssøknad til NVE innen 2016. Søknaden skal søkes innarbeidet som en del av behandlingsgrunnlaget til vilkårsrevisjonen.

Det skal etableres et overvåkingsprogram for Sira. Dette programmet skal starte opp i 2016. Hvis det viser seg at funksjonsmålene for vassdragsavsnittet ikke blir nådd skal Sira-Kvina bidra til ytterligere forskning og tiltak i den hensikt å nå målene. Evaluering av måloppnåelse skal ha startet opp innen 5 år etter at nytt vannføringsregime er satt i gang.

Dersom Sira-Kvina kraftselskap ikke oppnår konsesjon for regulering av Ytre Skreåvatn, skal det utredes hvilke andre avbøtende tiltak i restfeltet til Sira nedenfor Handeland, som kan gjennomføres for å sikre at det naturlige tilsiget blir fordelt mer over tid.

2. Vannslipp og foreslått biotopforbedrende tiltak på følgende vannforekomster: Rostøltjøndbekken, Smogåna, Ousdalsåna, Josa, Lilandsåna jfr anbefalinger i *Forslag til tiltak vannføring fordelt på vassdragsavsnitt*, vedlegg V-19
3. Ombygging av terskler med bunntappeluker etter nærmere utredning jfr. anbefalinger fra Terrateknikk 23 - 2013: *Sedimentsituasjon i terskelbassenger i Sira-vassdraget, Problematikk-tilstand-tiltak*, vedlegg V-17. Nærmere utredning gjennomføres i samarbeid med SINTEF, NINA og Sirdal kommune.
4. Opprensning av sedimenter tilsvarende 5 mill. over en femårsperiode. Opprensning skal følge prioritert plan etter Terrateknikk sine anbefalinger i vedlegg V-17. Utover femårsperioden skal tiltak fortsette ved behov.
5. Oppfølging av plan for rydding av flomsoner jfr. *Vegetasjonsrydding i flomsoner Sira*, Sira-Kvina kraftselskap 2014, i vedlegg V16. Utover denne femårsperioden skal tiltak fortsette ved behov.
6. Friluftslivstiltak som kompenserende tiltak for redusert mulighet for utøving av friluftsliv i Sirdal kommune, tilsvarende 7 mill. NOK fordelt på 5 år. Tiltak tar utgangspunkt i plan for *Kompenserende tiltak for friluftsliv på grunn av vassdragsregulering i Sirdal kommune*, Miljødesign Sira, vedlegg V12b. Sirdal kommune står fritt til å omprioritere tiltak innenfor plan. Eventuelt nye tiltak utover plan skal godkjennes av Sira-Kvina kraftselskap.
7. Opprensning av problemvegetasjon i henhold til plan for problemvegetasjon i Sira, jfr. vedlegg V15. Utover denne femårsperioden skal tiltak fortsette ved behov.
8. Det skal lages en egen plan over terskelbasseng ved kulturhusområde. Vurdere å senke terskel som flomforebyggende tiltak i forhold til en totalvurdering knyttet til landskapsvirkning og bruk av området, samtidig som en også reduserer skadeflommer ved kulturhusområdet. I planen inngår blant annet tiltak for opprensning av sedimenter og problemvegetasjon i terskelbassenget.

Tabell 2. Oversikt over tiltak som skal gjennomføres iht. avtale Kostnader er indikativ.

Tiltak	Nytteverdi	Anslått kostnad	Byggetidspunkt
1. Bygging og drift av minstevannføringsmagasin Ytre Skreåvatn	Svært høy nytteverdi, også første prioritet på tiltaksplan jfr vannforskriften	Bygging: 20 mill. Drift: 1,5 pr. år	Konsesjon-søknad sendes i løpet av 2016.
2. Vannslipp minstevannføringsstrekninger Rostøltjøndbekken, Smogåna, Ousdalsåna, Josa, Lilandsåna.	Svært høy nytteverdi. Har andreprioritet på tiltaksplan jfr. vannforskriften	Bygging av vannføringsarrangement: 8 mill. Produksjonstap årlig tilsvarende: 8 GWh	Innen 5 år fra avtalesignering
3. Ombygging av terskler med tappeluke	Svært høy nytteverdi.	Ca. 1.mill pr. terskel, tilsvarende 3. mill.	Innen 5 år fra avtalesignering
4. Opprensning av sedimenter	Svært høy nytteverdi	5 mill. over 5 år	5 års periode fra avtalesignering
5. Rydding i flomsoneer	Begrenset nytteverdi pga kortvarig effekt	2,5 mill. over 5 år	5 års periode fra avtalesignering
6. Kompenserende tiltak friluftsliv Sirdal kommune.	Svært høy nytteverdi	7 mill. over 5 år	5 års periode fra avtalesignering
7. Opprensning av problemvegetasjon	Begrenset nytteverdi pga kortvarig effekt	Ca. 2,5 mill. over 5 år	5 års periode fra avtalesignering
8. Flomsikringsplan for terskelbasseng ved kulturhusområdet	Svært høy nytteverdi	Ca. 0,5 mill. over 5 år	5 års periode fra avtalesignering
8.b Gjennomføring av planen	Svært høy nytteverdi	Vil avhenge av tiltakene som foreslås.	Innen 2017
9. Utredning av flomsonekart for Tonstad, og elevstrekningen fra Kilen/Deg til dam Handeland.	Svært høy nytteverdi	50 prosent av utredningskostnadene	5 års periode fra avtalesignering
Totalt		48,5 mill. Produksjonstap: 8 GWh	

5.5 Siravassdraget anadrom del

Denne delen av siravassdraget er hensyntatt i avtale med Lund, Flekkefjord og Sokndal kommuner.

Dato: 31.08.2016

Thor Jørgen Tjørhom

Ordfører Sirdal kommune

Gaute Tjørhom

Adm. Dir. Sira-Kvina kraftselskap

